

Akademia Polonijna w Częstochowie (Polska)
Uniwersytet Narodowy w Użhorodzie (Ukraina)
Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny imienia Iwana Franki w Drohobyczu (Ukraina)
Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej
Uniwersytetu Warszawskiego (Polska)
Akademia Pomorska w Słupsku (Polska)
Akademia Kształcenia Ustawicznego w Chersoniu (Ukraina)

Полонійна академія в Ченстохові (Польща)
ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (Україна)
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (Україна)
Центр підготовки вчителів іноземних мов та європейської освіти
Варшавського університету (Польща)
Поморська академія в Слупську (Польща)
КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» (Україна)

WSPÓŁCZESNE TRENDY ROZWOJU EDUKACJI I NAUKI W KONTEKŚCIE INTERDYSCYPLINARNYM

Materiały III Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Praktycznej

29–30 marca 2018 roku

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ І НАУКИ В ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНОМУ КОНТЕКСТІ

Матеріали III-ї Міжнародної науково-практичної конференції

29–30 березня 2018 року

**Częstochowa – Użhorod – Drohobycz
2018**

Рекомендовано до друку радою інтердисциплінарного факультету
Полонійної академії в Ченстохові
(протокол № 72/2017 від 15 грудня 2017 року)

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43
С 91

Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному контексті: Матеріали III-ї Міжнародної науково-практичної конференції, 29–30 березня 2018 року / [редактори-упорядники: І. Зимомря, В. Ільницький, Г. Бурунова, Д. Романюк, А. Сохал]. – Ченстохова – Ужгород – Дрогобич: Посвіт, 2018. – 508 с.

Współczesne trendy rozwoju edukacji i nauki w kontekście interdyscyplinarnym: Materiały III Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Praktycznej, 29–30 marca 2018 roku / [red.: I. Zymomyra, W. Ilnytskyj, H. Burunowa, D. Romaniuk, A. Sochal]. – Częstochowa – Uzhorod – Drohobycz: Posvit, 2018. – 508 s.

ISBN 978-617-7235-50-6

Видання містить доповіді III-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному контексті». Молоді та досвідчені науковці висвітлюють актуальні питання в галузях педагогіки, психології, мовознавства та літературознавства, мистецтвознавства, історичних, природничих та економічних наук, біології, екології, охорони навколишнього середовища, туризму, фізичного виховання та реабілітації, юриспруденції. Матеріали стануть корисними для широкої наукової громадськості, викладачів, аспірантів, студентів.

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43

Kolegium redakcyjne:

dr hab., prof. H. Burunowa; dr hab., prof. D. Gierczyńska; dr hab., prof. I. Zymomyra; dr hab., prof. W. Ilnytskyj; dr hab., prof. T. Osuch; dr hab., prof. M. Palinczak; dr hab., prof. M. Pantjuk; dr hab., prof. W. Podlecki; dr N. Hrybok; dr R. Zhovtanyi; dr O. Zhyhaylo; dr O. Kanyuk; dr hab. J. Kuzmenko; dr M. Pahuta; dr D. Romaniuk, dr A. Sochal.

Редакційна колегія:

доктор економічних наук, проф. Г. Бурунова; д-р габ, проф. Д. Герчинська; доктор філологічних наук, проф. І. Зимомря; доктор історичних наук, проф. В. Ільницький; доктор педагогічних наук, доц. Ю. Кузьменко; д-р габ, проф. Т. Осух; доктор політичних наук, проф. М. Палінчак; доктор педагогічних наук, проф. М. Пантюк; д-р габ, проф. В. Подлецькі; кандидат педагогічних наук, доц. Н. Грибок; кандидат філологічних наук, доц. Р. Жовтани; кандидат психологічних наук, доц. О. Жигайло; кандидат педагогічних наук, доц. О. Каниук; кандидат педагогічних наук, доц. М. Пагута; д-р гуманістичних наук Д. Романюк; д-р гуманістичних наук А. Сохал.

ISBN 978-617-7235-50-6

© І. Зимомря, В. Ільницький, Г. Бурунова,
Д. Романюк, А. Сохал, 2018
© Посвіт, 2018

ЗМІСТ

**ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА,
ТУРИЗМОЗНАВСТВО, ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ**

Wanot B., Milkiewicz P. Monitorowanie jakości wody przeznaczonej do spożycia	12
Грибок Н., Буцик О. Арт-терапія в системі фізичної реабілітації	15
Грибок Н., Федак А. Методика аутогенного тренування і психокорекції при реабілітації хворих з розсіяним склерозом	17
Іваненко В., Купресенко М., Непша О. Педагогічні умови формування професійної спрямованості майбутніх фахівців з фізичної культури	19
Іванова В., Непша О. Гідрогеологічні умови водозабору горизонту верхньокрейдових відкладів Новопилипівської ділянки Мелітопольського міського водозабору	21
Котова К., Рибницький А. Гирьовий спорт в системі фізичної підготовки учнів старших класів	24
Мацола Н., Ганцюк Ю. Значення музики в лікувальній фізичній культурі	25
Михаць Л., Шатинська О. Основи здоров'я у фізичному вихованні шкільної освіти Польщі	27
Сапун Т. Екологічний стан ґрунтів та донних відкладів Херсонської області	28
Чепелюк А., Токмакова В. Степ-аеробіка у фізичному вихованні студентів	30

**ЕКОНОМІКА. ПОЛІТОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ,
СОЦІОЛОГІЯ. ФІЛОСОФІЯ**

Боровікова-Абажер О. Особливості формування національної самосвідомості студентів у полікультурному регіоні	33
Герцег В. Сучасні тенденції забезпечення розвитку інфраструктури сільських територій	36
Гжещук В. До питання про становлення сучасної державної політики Польщі в системі освіти	38
Заболоцька С. Професійний та особистісний розвиток студентів педагогічного університету	40
Кашасва А. Проблема соціалізації людей похилого віку	41
Курдина Ю. Сучасні музеї: розвиток на перехресті наук	43
Льольченко В. Формування санітарно-гігієнічної компетентності як елемент системи здоров'язбереження майбутнього інженера-педагога харчового профілю	45
Ляшенко В. Оптимізаційні напрями в управлінні розвитком територіальних соціально-економічних систем	48
Марченко О. Особливості маркетингової діяльності регіонального розвитку туризму (на прикладі Запорізької області)	49
Мищенко А. Міжнародна допомога в структурі навчального процесу: досвід для України	51
Пересіда В. Офіційні партійні газети: значення і роль під час виборчої кампанії (на прикладі парламентської виборчої кампанії 2012 року)	53
Skalik M. Nowoczesne metody zarządzania zasobami ludzkimi	56
Туревич О. Історичний начерк про вік людини в контексті психології	57

Bohdan L. Four difficulties English poses for EFL learners and how to overcome them	176
Боярська-Хоменко А. Цільові групи дорослих у системі безперервної освіти Німеччини	178
Бутенко Н. Актуальні проблеми підготовки вчителя біології	180
Бутиріна М. Здоров'язберігаючі технології у навчальному процесі	181
Варга Н. Активні методи в процесі дослідницької підготовки вчителів іноземної мови	183
Васьків С., Мигалина З. Компенсаторне навчання в США як засіб досягнення освітньої рівності	185
Verbiy I. Sociocultural aspects in marine specialists' education (the beginning of the twenty first century)	187
Вовк Л. Співпраця закладу дошкільної освіти з сім'ями дошкільників з питань гендерного виховання	188
Возняк Я. Вплив сім'ї на процес засвоєння соціальних норм дитиною старшого дошкільного віку	190
Wolski P. Organizacja badań eksploracyjnych dotyczących roli autonomii w indywidualnych teoriach nauczycieli i uczniów oraz ich wzajemnego wpływu	192
Гаврилів Т. Розвиток асоціативного мислення як один із засобів формування творчої мовної особистості	195
Горобець І. Рухова активність молодших школярів як один із засобів формування здорового способу життя	197
Гриценко Є. Напрями розвитку медіапростору	199
Гузій І. До питання обгрунтування інтегративного підходу у професійній підготовці майбутніх фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи	201
Даниляк Р., Липчей Н. Формування здоров'язбережувальної компетенції учнів початкової школи	203
Даниляк Р., Федека Г. Значення моральних цінностей у вихованні учнів початкової школи як одна зі складових будівництва Нової української школи	205
Добридень А. Сучасні методи розвитку громадянської позиції в освітньому процесі учнівської молоді	206
Дороніна Т. Форми та методи самостійної роботи студентів медичного коледжу при вивченні геронтології геріатрії та паліативної	209
Жигайло О., Вархолик О. Методичні особливості формування каліграфічних умінь та навичок на уроках математики у початковій школі	211
Жигайло О., Максимець М. Педагогічні аспекти формування пізнавальної активності першокласників на уроках математики	212
Жигайло О., Федечко Н. Особливості використання задач природничо-екологічного змісту на уроках математики у початковій школі	214
Задорожня О. Використання обчислювальної техніки в системі підготовки фахівців морського профілю в Україні у другій половині ХХ – на початку ХХІ століття	215
Зверюк Р. Довідка про педагогічну діяльність Якіма Яреми	218
Зінов'єва О. Делегування повноважень як запорука ефективного керівництва	219
Золотовська В. Інтердисциплінарний підхід у викладанні фахових дисциплін у ВНЗ морського профілю	223
Іванова Г. Формування інформаційної культури студентів вищих педагогічних навчальних закладів	225

Ілляш С., Ненчук Х. Психолого-педагогічні проблеми розвитку обдарованості учнів початкової школи	226
Ілляш С., Рудик Н. Особливості формування пізнавального інтересу до навчання в учнів початкової школи	228
Ілляш С., Цицик Ю. Теоретичні засади проблеми інтеграції знань в сучасній початковій освіті	230
Калаур С. Методологічна основа розробки системи професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до розв'язання конфліктів у професійній діяльності	232
Калита Н., Мотиль І. Історико-педагогічний аспект морального виховання	235
Калита Н., Потюк С. Формування шкільної дисципліни учнів як педагогічна проблема	237
Калита Н., Фатич В. Теоретичні засади формування соціокультурного досвіду молодших школярів у сучасній парадигмі освіти	239
Калита Н., Фітель І. Цінності сучасного виховання учнів початкової школи	241
Кан О. Джерельна база дослідження підготовки майбутніх філологів у вищих навчальних закладах України	243
Канюк О. Ситуативність як один з найважливіших принципів навчання іншомовному спілкуванню студентів немовних спеціальностей	246
Кіш Н. До питання підготовки майбутніх інженерів до формування культури іншомовного професійного спілкування	248
Коваленко О. Відображення проблеми підготовки майбутніх фахівців залізничного транспорту в дисертаційних дослідженнях	250
Ковальчук В., Грицай Г. Формування навичок самоконтролю в учнів рлічаткової школи на уроках математики	252
Ковальчук В., Костюк О. Психолого-педагогічні особливості формування математичної культури учнів початкової школи	254
Козак Ю. Особливості професійної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю	255
Козубовська І., Шпеник С. Іншомовна компетентність сучасного фахівця	257
Копораска М. Kilka refleksji na temat nauczania dwujęzycznego w polskich liceach ogólnokształcących	259
Копилова А., Маринченко Г. Позакласна робота з учнями як важлива складова початково-виховного процесу	262
Кохановська О. Поняття «природничо-математична освіта дівчат» у науково-педагогічному дискурсі	265
Кочулаб Г. Сучасні інноваційні технології в освітньому процесі початкової школи	267
Кравець О. Діалогічне мовлення як метод комунікативного підходу у підготовці студентів немовних спеціальностей	269
Кравченко-Дзондза О., Гонсьор О. Проблема розвитку медіаграмотності молодшого школяра в сучасному освітньому процесі	271
Кравченко-Дзондза О., Курах В. Особливості сучасного уроку літературного читання у початковій школі	273
Кравченко-Дзондза О., Максимець Н. Роль уроків літературного читання у формуванні полікультурної компетентності учнів початкової школи	275
Кравченко-Дзондза О., Федькович Д. Ігрові технології як засіб розвитку літературно-творчої діяльності молодшого школяра	277

*Олександр КОВАЛЕНКО
(Херсон, Україна)*

ВІДОБРАЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ В ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Основою будь-якого історико-педагогічного наукового дослідження є історіографія, яка надає можливість правильно сформулювати його мету, завдання та наукову новизну, практичну значущість. Саме тому спробуємо проаналізувати історіографію проблеми підготовки майбутніх фахівців залізничного транспорту в навчальних закладах України другої половини XIX – початку XXI століття на прикладі дисертаційних досліджень вітчизняних та зарубіжних учених.

Насамперед маємо констатувати, що серед дисертацій бракує праць, які детально та всебічно розкривають питання підготовки майбутніх фахівців залізничного транспорту у досліджуваній нами період, що дозволило б виокремити певний історико-педагогічний досвід та окреслити провідні тенденції в системі підготовки відповідних фахівців. Разом із тим окремі аспекти цієї проблеми знайшли своє відображення у деяких вітчизняних дисертаційних дослідженнях. Це дисертації В.К. Ларіна «Підготовка фахівців середньої ланки та кваліфікованих робітників для залізничного транспорту Росії в кінці XIX–XX ст.», І.Л. Лікарчука «Управління системами підготовки кваліфікованих робітників в Україні: педагогічний аспект (1888–1998 роки)», А.С. Нестерова «Історія професійно-технічної освіти в Ставропіллі та Кубані», І.В. Федосової «Розвиток вищої інженерно-технічної освіти в Україні (кінець XIX – 30-ті роки XX століття)», М.В. Гончара «Розвиток нижчої професійної освіти на Півдні України у II половині XIX – початку XX століття», О.С. Микитенко «Становлення і розвиток підготовки кваліфікованих робітників для легкої промисловості у технічних училищах України (1954–1984 рр.).»

Як бачимо, деякі дослідники присвятили свої наукові пошуки системам професійно-технічної або вищої освіти в цілому.

Так, дисертація І.Л. Лікарчука присвячена історії розвитку управління системами підготовки робітничих кадрів в Україні у 1888–1998 рр. Науковець в своєму дослідженні проаналізував конкретно-історичні обставини та науково обґрунтував періоди в розвитку управління ними. Він дослідив систему підготовки робітничих кадрів як педагогічну систему з виробничими функціями та здійснив класифікацію типів закладів освіти. І.Л. Лікарчук визначив систему підготовки робітничих кадрів як сукупність освітніх програм і державних освітніх стандартів для підготовки кваліфікованих робітників будь-якої галузі [3].

І.В. Федосова уперше розкрила теоретико-практичні засади розвитку вищої інженерно-технічної освіти України наприкінці XIX – у 30-ті роки XX століття та визначила передумови її становлення. Проаналізувавши провідні тенденції розвитку вищої інженерно-технічної освіти, дослідниця виокремила певні, на її думку, значущі періоди: 80-ті роки XIX – 1916 рік, 1917–1929 роки, 1930–1939 роки. Згідно з ними І.В. Федосова також здійснює порівняльний історико-педагогічний аналіз змісту, форм і методів розвитку вищої інженерно-технічної освіти в Україні наприкінці XIX – 30-ті роки XX століття [6].

Не зважаючи на те, що робота А.С. Нестерова висвітлює історію професійно-технічної освіти в Ставропіллі та Кубані, вона містить інформацію щодо розвитку системи

професійно-технічної освіти СРСР у 1940–1980 роках, до складу якого входила того часу й Україна [5]. Крім того в дисертації представлено досить потужний історіографічний опис літературних джерел радянського періоду, який становить значний інтерес для нашого дослідження.

Ще більший інтерес для нашого дослідження становить дисертація О.В. Микитенко. Її наукова праця присвячена становленню і розвитку підготовки кваліфікованих робітників для легкої промисловості у технічних училищах України в 1954–1984 роках. Дослідниця вперше розробила періодизацію історії розвитку професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників на базі повної загальної середньої освіти у технічних училищах України в 1954–1984 рр., а також в першому розділі свого дослідження схарактеризувала особливості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників у технічних училищах [4]. У цьому розділі містяться й загальні відомості про залізничні навчальні заклади.

Більш-менш детальну інформацію про підготовку майбутніх фахівців залізничного транспорту містять дисертації М.В. Гончара та В.К. Ларіна.

Наприклад, М.В. Гончар комплексно дослідив вітчизняний досвід підготовки кваліфікованих робітників у нижчих професійних навчальних закладах Півдня України у II половині XIX – початку XX століття, обґрунтував періодизацію розвитку системи нижчої професійної освіти на Півдні України у визначених хронологічних межах та виокремив три періоди: становлення (1851–1871 рр.), інтенсифікації (1872–1901 рр.) та модернізації (1902–1920 рр.). У процесі дослідження М.В. Гончар дослідив зміст, форми, методи та засоби навчання і виховання. Дослідник виділяє такі форми навчання як практичне навчання у майстернях, у господарствах, проходження практики на виробництві. У якості методів, на думку автора, використовувалися розповідь, пояснення, бесіда, заучування, метод прикладу, ілюстрування та демонстрування, вправи в умовах, наближених до виробничих, написання рефератів і звітів про проведені роботи та екскурсії [1].

В.К. Ларін розкриває сутність становлення і розвитку системи підготовки кадрів середньої ланки і кваліфікованих робітників для залізничного транспорту Росії кінця XIX–XX століття та проводить аналіз організації та змісту навчально-виховної роботи в залізничних професійних навчальних закладах в історико-педагогічному аспекті, що надає більш повну картину історії вітчизняної підготовки фахівців середньої ланки і кваліфікованих робітників. Науковець виявив специфіку співвідношення змісту та технологій загальної, загальнотехнічної, спеціальної освіти в навчально-виховному процесі підготовки фахівців середньої ланки і кваліфікованих робітників залізничного транспорту [2].

Проте, як уже зазначалося, зазначені вище дисертаційні дослідження лише частково розкривають проблему підготовки майбутніх фахівців залізничного транспорту в навчальних закладах України другої половини XIX – початку XXI століття. Науковці вивчали систему професійно-технічної або вищої освіти в цілому, не виокремлюючи з неї підготовку фахівців залізничного транспорту (І.Л. Лікарчук, О.С. Микитенко, А.С. Нестеров, І.В. Федосова) або приділили увагу підготовці майбутніх фахівців залізничного транспорту в чітко окреслені часові періоди, які не збігаються або частково збігаються з обраними нами хронологічними межами дослідження (М.В. Гончар, В.К. Ларін). Ураховуючи вищезазначене, вважаємо доцільним подальше вивчення історіографії проблеми підготовки майбутніх фахівців залізничного транспорту в навчальних закладах України другої половини XIX – початку XXI століття, зокрема шляхом аналізу монографічних досліджень учених, архівних матеріалів, періодичних видань тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончар М.В. Розвиток нижчої професійної освіти на Півдні України у II половині XIX – початку XX століття [Текст]: дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / Комунальний вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти». – Х., 2015. – 301 с.
2. Ларин В.К. Подготовка специалистов среднего звена и квалифицированных рабочих для железнодорожного транспорта России в конце XIX–XX вв. [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Курский государственный педагогический университет. – К., 1998. – 37 с.
3. Лікарчук І.Л. «Управління системами підготовки кваліфікованих робітників в Україні: педагогічний аспект (1888–1998 роки)» [Текст]: автореф. дис. ... д-ра. пед. наук: 13.00.04 / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. – К., 1999. – 38 с.
4. Микитенко О.С. Становлення і розвиток підготовки кваліфікованих робітників для легкої промисловості у технічних училищах України (1954–1984 рр.) [Текст]: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. – К., 2016. – 296 с.
5. Нестеров А.С. История профессионально-технического образования на Ставрополье и Кубани [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 07.00.02 / Ставропольский государственный университет. – С., 2006. – 28 с.
6. Федосова І.В. «Розвиток вищої інженерно-технічної освіти в Україні (кінець XIX – 30-ті роки XX століття)» автореф. дис. ... д-ра. пед. наук: 13.00.01 / Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. – У., 2014. – 40 с.

*Володимир КОВАЛЬЧУК, Галина ГРИЦАЙ
(Дрогобич, Україна)*

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК САМОКОНТРОЛЮ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Самореалізація як складова життєвого успіху пов'язана зі свідомим прагненням розкрити свої сили та здібності в суспільному застосуванні, тому сучасний випускник має бути здатний до саморозвитку та неперервної самоосвіти.

На жаль, сучасний випускник загальноосвітньої школи не завжди відповідає вимогам життя, зокрема, в таких сферах, як уміння організувати свою освіту, розвивати компетентності, діяти самостійно в різноманітних критичних ситуаціях. Лише готуючи особистість, здатну до самоосвіти, сучасна школа може реалізувати модель випускника, спроможного самостійно розв'язувати власні та глобальні проблеми, здібного до творчості, саморозвитку, самореалізації та самоконтролю [3].

Отже, нагальною потребою сучасної школи є створення умов, за яких кожен учень мав би змогу навчатися самостійно здобувати необхідну інформацію, використовуючи її для власного розвитку, самореалізації, для розв'язання існуючих проблем.

Питанню формування навичок самоконтролю в учнів розглядають у своїх працях психологи Н. Менчинська, Д. Богоявленський, Т. Щукіна, дидакти М. Данилов, І. Лернер, М. Скаткін, М. Ганелін та інші.

Одним з найважливіших компонентів саморегуляції є самоконтроль. Однак розуміння учнями необхідності самоконтролю не знімає завдання педагогічного управління цим процесом. Проблема управління різними видами діяльності є однією з найактуальніших. Від того, наскільки система управління пробудить саму особистість і спрямує її рушійні сили в потрібне русло, наскільки вагомим буде свідомий вплив на процес формування самоконтролю учнів, залежить рівень самовдосконалення й самореалізації особистості. Таким чином, управління розвитком самоконтролю учнів є внутрішнім джерелом зовнішньої ефективності їх освіти.

Рівень сформованості самоконтролю здатний суттєво впливати на емоційно-ціннісне ставлення особистості до своєї діяльності, до навколишнього середовища, сприяє успішній участі в сучасному суспільному середовищі, житті [2].

Добре відлагоджений механізм самоконтролю сприяє зростанню впевненості учня у своїх силах, створює можливість змагання із самим собою, допомагає знаходити причини невдачі в самому собі, знімає можливість конфлікту між учителем і учнями.

У процесі формування самоконтролю учні набувають досвіду подолання інтелектуальних труднощів, визначають різницю між результатами своєї праці і своїм особистісним потенціалом, розвивають потребу і мотиви до самовдосконалення й самоосвіти.

Пошук сприятливих умов для досягнення висунутої мети призвів до розробки організаційної моделі оперативного управління розвитком самоконтролю учнів, яка виводить на шлях оптимального включення кожної особистості у процес спільної творчої діяльності, удосконалення міжособистісних і групових відносин, що виникають у колективі, створення ситуацій, що збуджують до рефлексії, самопізнання, самореалізації.

Модель оперативного управління розвитком самоконтролю учнів складається на час вивчення теми і використовується на кожному уроці.

На першому уроці вивчення теми вчитель повідомляє назву теми, кількість часу відведеного для її вивчення, дату тематичного оцінювання. Ці дані учні самостійно заносять у свою карту. Кожного уроку виставляють у свої карти поточні оцінки за домашні і самостійні роботи.

Учителю слід організувати ретельну перевірку домашніх завдань різними способами (самоконтроль, взаємоконтроль або перевірка самим вчителем). Але кожна домашня робота, виконана учнем, повинна бути перевірена й оцінена. Це свідчитиме про значущість і важливість самостійної домашньої роботи для учнів, а вчитель буде отримувати постійно інформацію про якість засвоєння навчального матеріалу. Учнів необхідно на уроці залучати до самостійної діяльності, тобто так організувати навчання, щоб дати змогу учням зробити самооцінку своїх досягнень при вивченні матеріалу кожного уроку. Педагогічна сутність такої роботи полягає в загальновідомій закономірності – особистий досвід кожного набувається тільки в практичній діяльності.

Після кожного уроку учні здають свої індивідуальні карти, в яких вказують свої особисті проблеми стосовно розуміння матеріалу, прогалини, сигналізують про допомогу. До наступного уроку вчитель, проаналізувавши труднощі учнів, продумує можливість оптимальної допомоги, доцільність формування груп за рівнями засвоєння, підбирає додаткові індивідуальні завдання. Учень безперервно сам фіксує дані, бачить необхідні й актуальні на даний момент проблеми.

Використовуючи інформацію про хід особистого просування, які учень здобуває із цієї карти, він вчиться будувати свою пізнавальну діяльність і діяльність взагалі. За допомогою самоаналізу й самоконтролю учень може виявити причини й необхідні шляхи виправлення недоліків і невдач, які виникають на шляху пізнання.

Учитель бачить, який вплив на особистість учнів мають його дії, а тому може передбачати їхні наслідки. Управління повинно бути гнучким, має реагувати на індивідуальні інтереси учнів і за необхідності вносити відповідні зміни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Варзацька Л.О., Ярош Г.О., Гончаренко К.Ф. Прийоми активізації пізнавальної діяльності // Початкова школа. – 1995. – № 5. – С. 64–67.
2. Друзь Б.Г. Виховання пізнавальних інтересів молодших школярів у процесі навчання. – К.: Радянська школа, 1988. – С. 126.